

# Veel hiina ja soome-ugri keelte ühiseid etümoloogiaid riimivastavuse näitel

Gao Jingyi

## Sissejuhatus

Ma olen kaua aega uurinud hiina ja soome-ugri keelesugulust ning teinud seda kahes etapis.

Esimeses etapis olin oma avastuse pärast ehk liiga entusiastlik, ma ei keskendunud selgele meetodile, vaid üritasin näidata nii palju keelesarnasusi kui võimalik. Selle etapi esinduslik töö on 2008. aastal ilmunud hiinakeelne monograafia (Gāo 2008), kus on 363 tüvisõnavõrdlust ning palju grammatilisi võrdlusi hiina ja soome-ugri keelte vahel. Keelevõrdluste pooldajad mõistavad, et see on tähenduslik, sest nii palju võrdlusi ei saa olla täiesti juhuslik. Skeptikud saavad aga radikaalselt väita, et kui üks juhuslik võrdlus saab null punkti, siis sada sarnast võrdlust saavadki null punkti, sest sada korda null ongi null ( $100 \times 0 = 0$ ). Skeptikud ei ole minu publikatsioonide kohta avaldanud ühtki kriitilist akadeemilist artiklit, vaid on lihtsalt seltskonnas sel teemal negatiivselt rääkinud. Mina aga katsusin skeptikutele teaduslikult vastata, seega läks minu uuring üle teise etappi.

Teine etapp algas minu konverentsiteesiga 2011. aasta sügisel Pekingis, kui hakkasin rõhutama riimivastavuse tähtsust — hiinakeelne artikkel ilmus palju hiljem, 2014. aastal (Gāo 2014). Riimivastavus on

reeglipärane ja korduv häälduslik vastavus, mis tõestab, et tüvisõnavõrdlused ei ole juhuslikud. 2014. aastal ilmus minu ingliskeelne artikkel riimivastavusest ajakirjas *Linguistica Uralica* (Gao 2014), kus on ainult kümme tüvisõnavõrdlust, mis on aga esitatud korralikult kahes riimivastavuses. See oli väga tähtis samm, sest koostas in meetodi ja ülesehituse, mida olen kasutanud teiste keelte omavaheliseks võrdlemiseks ning avaldanud mujal (Gao 2012 [2014], 2017). 2015. aasta alguses avaldasin kaks eestikeelset artiklit ajalehtedes *Õpetajate Leht* (Gao 2015õ) ja *Sirp* (Gao 2015s), kus on selgemad arutelud riimivastavuse teemal. Enne käesolevat artiklit puudus teisest etapist akadeemiline ülevaade.

## Meetod ja materjal

Kasutan etümoloogilist meetodit koos riimivastavuse lisameetodiga.

Etümoloogia uurimine oli keeleteaduses märkimisväärne ajastu. See uurimisharu sai oma nime kreeka raamatust *Etümologikon* (*Ετυμολογικόν*), mis ilmus umbes 850. aastal Konstantinoopolis. Selle alusel arendati laiendatud käsitlus *Etümologikon Mega* (*Ετυμολογικόν Μέγα*), mis ilmus umbes 1150. aastal Konstantinoopolis. Etümoloogia uurimine levis kreeka keelest teistesse keeltesse 17. sajandil: ladina keele etümoloogiline sõnaraamat *Etymologicon linguae Latinae* ilmus 1662. aastal, ingliskeelne *Etymologicon Linguae Anglicanae* 1671. aastal. 18. ja 19. sajandil koostati juba Lääne-Euroopa keelte võrdlevaid etümoloogilisi sõnaraamatuid. Nendes võrreldi peamiselt Euroopas kõneldavate keelte etümoloogilised vasted ehk ühised tüvisõnad ning hiljem tehti seda ka teiste indo-euroopa ja soome-ugri keelte vahel. 20. sajandi alguses arvasid keeleteadlased, et Euroopas kõneldavad keeled on etümoloogiliselt peaaegu läbi uuritud, mistõttu pandi kirja lõpptulemused (keelepered ja algkeeled) ning algas lingvistika uurimise ajastu. Nende järeldused olid valed, sest Euroopas kõneldavate keelte etümoloogia uurimine ei olnud läbi. Samuti ei kaasatud uurimisse hiina keelkonda.

Etümoloogilise meetodi lihtne seletus: leida erinevatest keeltest sarnase (või mõistlikult muutunud) häälduse ja (või loogiliselt teisendunud) tähendusega ühise päritoluga tüvisõnad (või sõnaliited). Menetlus ei ole raske, aga uurija peab eri keelte muutunud häälduste ja teisendunud tähenduste mõistmiseks olema väga kogenud.

Riimivastavuse lisameetodi lihtne seletus: leida eri keeltest etümoloogiliselt võrreldud tüvisõnad, millel on sama sõnalõpuriim. Mida pikem (rohkem etümoloogiaid) on sama sõnalõpuriimiga tabel, seda kindlamad on nende võrdlused.

Soome-ugri keeandmed on võetud etümoloogilistest sõnaraamatutest *Uralisches etymologisches Wörterbuch* (1988-UEW), *Suomen sanojen alkuperä: etymologinen sanakirja* (2001-SSA) ja *Eesti etümoloogia-sõnaraamat* (2012-EES). Hiina keeandmed on kinnitatud klassikalistes sõnaraamatutes 說文解字 [Shuō-wén jiě-zì] (121-SW) ja 玉篇 [Yù-piān] (543-YP).

## Riimivastavused teatud sugulaskeeltes

Riimivastavus tähendab, et sugulaskeeltes on osa tüvisõnade vasted samalaadse fonoloogilise riimilõpuga. Selle kõige selgem näide on riimivastavus 'one-stone' germaani keeltes. On näha, et neli tüvisõna on samalaadse lõpuga: *-en* taani ja rootsi keeles, *-one* inglise keeles, *-een* hollandi keeles, *-ein* saksa keeles (tabel 1). Kui skeptikud väidavad, et rootsi keele sõna *en* 'üks' ja inglise keele sõna *one* 'üks' on sarnased vaid juhusliku kokkulangevuse tõttu, siis riimivastavus lükkab selle väite

**Tabel 1.** Riimivastavus 'one-stone' germaani keeltes

	taani	rootsi	inglise	hollandi	saksa
<b>tüvi 1</b>	<i>en</i>	<i>en</i>	<i>one</i>	<i>een</i>	<i>ein</i>
	'üks'	'üks'	'üks'	'üks'	'üks'
<b>tüvi 2</b>	<i>sten</i>	<i>sten</i>	<i>stone</i>	<i>steen</i>	<i>Stein</i>
	'kivi'	'kivi'	'kivi'	'kivi'	'kivi'
<b>tüvi 3</b>	<i>ben</i>	<i>ben</i>	<i>bone</i>	<i>been</i>	<i>Bein</i>
	'jalg; luu'	'jalg; luu'	'luu'	'jalg'	'jalg'
<b>tüvi 4</b>	<i>sken</i>	<i>sken</i>	<i>shone</i>	<i>scheen</i>	<i>schein</i>
	'paistnud' <sup>†</sup>	'paistnud'	'paistnud'	'paistnud'	'paistnud'

<sup>†</sup> Märk † tähistab, et tüvisõna on vastavas keeles arhailine, siiski ei ilmu see loomupäraselt üksi tänapäevases keeles.

ümber, kuivõrd nelja järjestikuse samalaadse kokkulangevuse tõenäosus on sama vähe tõenäoline kui loteriivõit.

Soome-ugri keeltes on kõige selgem riimivastavus 'mesi-vesi'. On näha, et neli tüvisõna on samalaadse lõpuga: *-esi/-äsi* eesti ja soome keeles, *-iehta* saami keeles, *-ed'* ersa keeles, *-éz/-íz* saksa keeles (tabel 2). See riimivastavus ei ole ideaalne, sest eesti, soome ja ungari keele neljas tüves on väike erinevus.

**Tabel 2.** Riimivastavus 'mesi-vesi' soome-ugri keeltes

	eesti	soome	saami	ersa	ungari
tüvi 1	<i>mesi</i>	<i>mesi</i>	<i>miehta</i>	<i>med'</i>	<i>méz</i>
	'mesi'	'mesi'	'mesi'	'mesi'	'mesi'
tüvi 2	<i>vesi</i>	<i>vesi</i>	-- <sup>2</sup>	<i>ved'</i>	<i>víz</i>
	'vesi'	'vesi'	--	'vesi'	'vesi'
tüvi 3	<i>kesi</i>	<i>kesi</i>	--	<i>ked'</i>	--
	'kesi'	'õhuke nahk'	--	'nahk'	--
tüvi 4	<i>käsi</i>	<i>käsi</i>	<i>giehta</i>	<i>ked'</i>	<i>kéz</i>
	'käsi'	'käsi'	'käsi'	'käsi'	'labakäsi'

## Riimivastavused hiina ja soome-ugri keeltes

2014. aastal ilmus ajakirjas *Linguistica Uralica* kaks hiina ja soome-ugri keelte riimivastavust (Gao 2014). Parandatud ja eesti keelde tõlgitud tabelid on siin.

Riimivastavus 'ala-kala' näitab, et kuus tüvisõna on samalaadse lõpuga: *-uen* mandariini keeles, *-an* kantoni keeles, *-un* taiwani keeles, *-ala* eesti ja soome keeles, *-uola/-uol* saami keeles, *-al/-alo* ersa keeles, *-al* ungari keeles. Nende tüvisõnade tähendused teisevad loogiliselt hiina ja soome-ugri keeltes (tabel 3).

Riimivastavus 'aja-maja' näitab, et neli tüvisõna on samalaadse lõpuga: *-ang* mandariini keeles, *-ong* kantoni ja taiwani keeles, *-aja* eesti ja soome keeles, *-uodja/-ádja* saami keeles. Nende tüvisõnade tähendused teisevad loogiliselt hiina ja soome-ugri keeltes (tabel 4).

<sup>2</sup> Märk -- tähistab, et tüvisõna vaste puudub. See on vastavast keelest kadunud või ei ole seda leitud.

**Tabel 3.** Riimivastavus 'ala-kala' hiina ja soome-ugri keeltes

	mandariini	kantoni	taiwani	eesti	soome	saami	ersa	ungari
[蘊]	<i>yuèn (yùn)</i> <sup>3</sup> 'all olev'+	<i>wan<sub>3</sub></i> 'all olev'+	<i>ün</i> 'all olev'+	<i>ala</i> 'ala'	<i>ala</i> 'ala'	<i>vuole</i> 'altkaudu'	<i>al</i> 'all olev'	<i>al</i> 'alaosa'
[鯤]	<i>kuèn (kūn)</i> 'suur kala'+	<i>kwan<sub>1</sub></i> 'suur kala'+	<i>khun</i> 'suur kala'+	<i>kala</i> 'kala'	<i>kala</i> 'kala'	<i>guolli</i> 'kala'	<i>kal</i> 'kala'	<i>hal</i> 'kala'
[分]	<i>fèn</i> 'jagu; jagama'	<i>fan<sub>1</sub></i> 'jagu; jagama'	<i>hun</i> 'jagu; jagama'	<i>pala</i> 'pala'	<i>pala</i> 'tükk'	<i>buola</i> 'tükk'+	<i>pal</i> 'leiva- tükk'	<i>falat</i> 'tükk'
[焚]	<i>fèn</i> 'pölema'+	<i>fan<sub>4</sub></i> 'pölema'+	<i>hün</i> 'pölema'+	<i>pala-</i> 'palav'	<i>pala-</i> 'pölema'	<i>buollá-</i> 'pölema'	<i>palo-</i> 'pölema'	--
[損]	<i>suèn (sūn)</i> 'kahjustama'	<i>syun<sub>2</sub></i> 'kahjustama'	<i>sün</i> 'kahjustama'	<i>sala</i> 'sala'	<i>sala</i> 'saladus'	<i>suola</i> 'varas'	<i>salava</i> 'salaja'	--
[渾]	<i>huèn (hún)</i> 'kokku valama'	<i>wan<sub>4</sub></i> 'kokku valama'	<i>hün</i> 'kokku valama'	<i>vala-</i> 'valama'	<i>vala-</i> 'valama'	-- 'valama'	<i>valo-</i> 'valama'	--

**Tabel 4.** Riimivastavus 'aja-maja' hiina ja soome-ugri keeltes

	mandariini	kantoni	taiwani	eesti	soome	saami	ersa	ungari
[往]	<i>uǎng (wǎng)</i> 'sihtima'	<i>wong<sub>5</sub></i> 'sihtima'	<i>óng</i> 'sihtima'	<i>aja-</i> 'ajama'	<i>aja-</i> 'ajama'	<i>vuodjá-</i> 'sõitma'	--	--
[硿]	<i>guāng</i> 'kivi heli'+	<i>gwong<sub>1</sub></i> 'kivi heli'+	<i>kong</i> 'kivi heli'+	<i>kaja-</i> 'kajama'	<i>kaja-</i> 'kajama'	<i>gádja-</i> 'vastu kajama'	--	--
[房]	<i>fáng</i> 'maja'	<i>fong<sub>4</sub></i> 'tuba'	<i>póng</i> 'tuba'	<i>maja</i> 'maja'	<i>maja</i> 'hütt'	--	--	--
[荒]	<i>huāng</i> 'ilma jääma'	<i>fong<sub>1</sub></i> 'ilma jääma'	<i>hong</i> 'ilma jääma'	<i>vaja-</i> 'vajama'	<i>vaja-</i> 'vajama'	--	--	--

<sup>3</sup> Sulgudes on lihtsustatud kirjpilt. Mandariini hiina keele pinyin'i kirjaviisis on palju lihtsustamisi, mis ei ole fonoloogiliselt õiged. Kuigi õigetest kirjpiltidest lihtsustamised on pinyin'i käsiraamatus lahti seletatud, siis enamik hiinlasi õigeid kirjpilte enam ei mäleta, sest lihtsustatud variante kasutatakse harilikult kogu aeg.

2015. aastal ilmus ajalehtedes Õpetajate Leht ja *Sirp* kolm riimivastavust hiina ning soome-ugri keelte vahel (Gao 2015õ, 2015s). Parandatud tabelid on siin.

Riimivastavus 'künd-sünd' näitab, et kaks tüvisõna on samalaadse lõpuga: *-eng* mandariini keeles, *-ang* kantoni keeles, *-ong* taiwani keeles, *-ünd-* eesti keeles, *-ynt-* soome keeles. Nende tüvisõnade tähendus on sama hiina, eesti ja soome keeles (tabel 5).

**Tabel 5.** Riimivastavus 'künd-sünd' hiina ja soome-ugri keeltes

	mandariini	kantoni	taiwani	eesti	soome	saami	ersa	ungari
[耕]	<i>gēng</i>	<i>gāng<sub>1</sub></i>	<i>kōng</i>	<i>kündA</i> <sup>4</sup>	<i>kyntä-</i>	--	--	--
	'kündma'	'kündma'	'kündma'	'kündma'	'kündma'	--	--	--
[生]	<i>shēng</i>	<i>sāng<sub>1</sub></i>	<i>sōng</i>	<i>sündi-</i>	<i>synty-</i>	--	--	--
	'sündima'	'sündima'	'sündima'	'sündima'	'sündima'	--	--	--

Riimivastavus 'heit-peit' näitab, et kaks tüvisõna on samalaadse lõpuga: *-i* mandariini ja taiwani keeles, *-ei* kantoni keeles, *-eita* eesti keeles, *-eittä* soome keeles. Nende tüvisõnade tähendused teisevad loogiliselt hiina, eesti ja soome keeles (tabel 6).

**Tabel 6.** Riimivastavus 'heit-peit' hiina ja soome-ugri keeltes

	mandariini	kantoni	taiwani	eesti	soome	saami	ersa	ungari
[棄]	<i>qì</i>	<i>heì<sub>3</sub></i>	<i>khì</i>	<i>heitA-</i>	<i>heittä-</i>	--	--	--
	'ära viskama'	'ära viskama'	'ära viskama'	'heitma'	'heitma'	--	--	--
[避]	<i>bì</i>	<i>bei<sub>3</sub></i>	<i>pì</i>	<i>peitA-</i>	<i>peittä-</i>	--	--	--
	'vältima'	'vältima'	'vältima'	'peitma'	'peitma'	--	--	--

Riimivastavus 'nai-käi' näitab, et kaks tüvisõna on samalaadse lõpuga: *-ü* mandariini keeles, *-eoi* kantoni keeles, *-i/-u* taiwani keeles, *-ai/-äi* eesti keeles, *-ai/-äy* soome keeles. Nende tüvisõnade tähendused teisevad loogiliselt hiina ja soome-ugri keeltes (tabel 7).

<sup>4</sup> Suur täht tähistab kaduvat vokaali, mis on esialgu tüve osa, aga vahel kadunud.

**Tabel 7.** Riimivastavus 'nai-käi' hiina ja soome-ugri keeltes

	mandariini	kantoni	taiwani	eesti	soome	saami	ersa	ungari
[女]	nǚ 'naisisik'	neoi <sub>5</sub> 'naisisik'	lí/lú 'naisisik'	nái- 'naima'	nái- 'seksima'	--	ní 'abielunaine'	nǒ 'naisisik'
[去]	qù (qù) 'minema'	heoi <sub>3</sub> 'minema'	khi 'minema'	kāi- 'käima'	käy- 'käima'	--	--	--

Selles artiklis avaldan esimest korda viis uut hiina ja soome-ugri keelte vahelist riimivastavust.

Riimivastavus 'sead-tead' näitab, et kaks tüvisõna on samalaadse lõpuga: *-e* mandariini keeles, *-it* kantoni keeles, *-iat* taiwani keeles, *-ead* eesti keeles, *-ietä* soome keeles. Nende tüvisõnade tähendused on hiina, eesti ja soome keeles samad (tabel 8).

**Tabel 8.** Riimivastavus 'sead-tead' hiina ja soome-ugri keeltes

	mandariini	kantoni	taiwani	eesti	soome	saami	ersa	ungari
[設]	shè 'seadma'	cit <sub>3</sub> 'seadma'	siat 'seadma'	seadA- 'seadma'	säätä- 'seadma'	--	--	--
[哲]	zhé 'teadma'+	zit <sub>3</sub> 'teadma'+	tiat 'teadma'+	teadA- 'teadma'	tietä- 'teadma'	--	--	--

Riimivastavus 'lugu-sugu' näitab, et kaks tüvisõna on samalaadse lõpuga: *-u* mandariini keeles, *-uk* kantoni keeles, *-ok* taiwani keeles, *-uge/-uku* eesti keeles, *-uke/-uku* soome keeles, *-ohka* saami keeles, *-ovo* ersa keeles. Nende tüvisõnade tähendused teisevad loogiliselt hiina ja soome-ugri keeltes (tabel 9).

Riimivastavus 'keel-meel' näitab, et neli tüvisõna on samalaadse lõpuga: *-ian* mandariini keeles, *-in* kantoni keeles, *-ian* taiwani keeles, *-eel-* eesti keeles, *-ieli,e* soome keeles, *-iella* saami keeles, *-el/-ile* ersa keeles, *-el* ungari keeles. Nende tüvisõnade tähendused teisevad loogiliselt hiina ja soome-ugri keeltes (tabel 10).

**Tabel 9.** Riimivastavus 'lugu-sugu' hiina ja soome-ugri keeltes

	mandariini	kantoni	taiwani	eesti	soome	saami	ersa	ungari
[讀]	<i>dú</i> 'lugema'	<i>duk6</i> 'lugema'	<i>thòk</i> 'lugema'	<i>luge-</i> 'lugema'	<i>luke-</i> 'lugema'	<i>lohka-</i> 'lugema'	<i>lovo-</i> 'loendama'	--
[服]	<i>fú</i> 'riietus'	<i>fuk6</i> 'riietus'	<i>hòk</i> 'riietus'	<i>puge-</i> 'pugema'	<i>puke-</i> 'riietama'	<i>bohka-</i> 'puurima'	--	--
[族]	<i>zú</i> 'suguselts'	<i>zuk6</i> 'suguselts'	<i>tsòk</i> 'suguselts'	<i>sugu</i> 'sugu'	<i>suku</i> 'suguselts'	<i>sohka</i> 'suguselt'	--	--

**Tabel 10.** Riimivastavus 'keel-meel' hiina ja soome-ugri keeltes

	mandariini	kantoni	taiwani	eesti	soome	saami	ersa	ungari
[言]	<i>ián (yán)</i> 'keel (kõne)'	<i>jín4</i> 'keel (kõne)'	<i>gián</i> 'keel (kõne)'	<i>keelE</i> 'keel'	<i>kieli,e<sup>5</sup></i> 'keel'	<i>giella</i> 'keel (kõne)'	<i>kel'</i> 'keel'	--
[心]	<i>mián</i> 'meeles pidama'	<i>min5</i> <=	<i>bián</i> <=	<i>meelE</i> 'meel'	<i>mieli,e</i> 'meel'	<i>miella</i> 'meel'	<i>mel'</i> 'meel'	--
[咽]	<i>iàn (yàn)</i> 'neelama'	<i>jín3</i> 'neelama'	<i>iàn</i> 'neelama'	<i>neelaS<sup>6</sup></i> 'neelama'	<i>nielE-</i> 'neelama'	<i>njiella-</i> 'neelama'	<i>níle-</i> 'neelama'	<i>nyel-</i> 'neelama'
[關]	<i>bián</i> 'peel't'	<i>bin6</i> 'peel't'	<i>pián</i> 'peel't'	<i>peelE</i> 'peel'	<i>pieli,e</i> 'piit, leng'	--	<i>pel'</i> 'kül'	--

Riimivastavus 'and-kand' näitab, et kolm tüvisõna on samalaadse lõpuga: *-en* mandariini keeles, *-an* kantoni keeles, *-un* taiwani keeles, *-andA* eesti keeles, *-anta* soome keeles, *-addá-* saami keeles, *-ando* ersa keeles. Nende tüvisõnade tähendused teisenduvad loogiliselt hiina ja soome-ugri keeltes (tabel 11).

<sup>5</sup> Märk e tähistab muutuvat vokaali, mis on esialgu e, aga vahel i.

<sup>6</sup> Märk S tähistab kaduvat S-i, mis oli esialgu tüve osa, aga nüüd kadunud. Selle järel ilmub liide *-da* vormina *-ta*.



**Tabel 11.** Riimivastavus 'and-kand' hiina ja soome-ugri keeltes

	mandariini	kantoni	taiwani	eesti	soome	saami	ersa	ungari
[恩]	<i>ēn</i> 'poolehoid'	<i>jan<sub>1</sub></i> 'poolehoid'	<i>un</i> 'poolehoid'	<i>andA-</i> 'andma'	<i>anta-</i> 'andma'	<i>addá-</i> 'andma'	<i>ando-</i> 'andma'	<i>ad-</i> 'andma'
[跟]	<i>gēn</i> 'kand'	<i>gan<sub>1</sub></i> 'kand'	<i>kun</i> 'kand'	<i>kandA</i> 'kand'	<i>kanta</i> 'kand'	<i>gáddi</i> 'rand; äär'	<i>kando</i> 'palk'	--
[根]	<i>hēn</i> 'tõmbama't	<i>han<sub>4</sub></i> 'tõmbama't	<i>hūn</i> 'tõmbama't	<i>kandA-</i> 'kandma'	<i>kanta-</i> 'kandma'	<i>guoddá-</i> 'kandma'	<i>kando-</i> 'kandma'	--

Riimivastavus 'hool-nool' näitab, et kolm tüvisõna on samalaadse lõpuga: *-u* mandariini keeles, *-u/-ou* kantoni keeles, *-oo* taiwani keeles, *-oolE* eesti keeles, *-uoli,e* soome keeles, *-oal-* saami keeles, *-ulo* ersa keeles. Nende tüvisõnade tähendused teisenevad loogiliselt hiina ja soome-ugri keeltes (tabel 12).

**Tabel 12.** Riimivastavus 'hool-nool' hiina ja soome-ugri keeltes

	mandariini	kantoni	taiwani	eesti	soome	saami	ersa	ungari
[怙]	<i>hù</i> 'toetuma'	<i>wu<sub>6</sub></i> 'toetuma'	<i>hōo</i> 'toetuma'	<i>hoolE</i> 'hool'	<i>huoli,e</i> 'hool'	--	--	--
[枯]	<i>kū</i> 'närbuma'	<i>fu<sub>1</sub></i> 'närbuma'	<i>koo</i> 'närbuma'	<i>koolE-</i> 'surema' (murre)	<i>kuole-</i> 'surema'	<i>goalu-</i> 'külmutama'	<i>kulo-</i> 'surema'	<i>hal-</i>
[罍]	<i>nū</i> 'noole kivi't	<i>nou<sub>5</sub></i> 'noole kivi't	<i>lōo</i> 'noole kivi't	<i>noolE</i> 'nool'	<i>nuoli,e</i> 'nool'	<i>njuolla</i> 'nool'	<i>nal</i> 'nool'	<i>nyil</i> 'nool'
[肚]	<i>dū</i> 'magu'	<i>tou<sub>5</sub></i> 'magu'	<i>tōo</i> 'magu'	<i>soolE</i> 'sool'	<i>suoli,e</i> 'sool'	<i>čoalli</i> 'sool'	<i>šulo</i> 'sool'	--

## Lõpetuseks

Selles artiklis on kokku 32 etümoloogilist üksust kümnes riimivastavuses hiina ja soome-ugri keelte vahel. Riimivastavuse sügavus on kaks kuni kuus etümoloogilist üksust. Riimivastavused kinnitavad, et need etümoloogilised võrdlused on tõepärased.

## Kirjandus

1 2 1 - S W = 許慎 [Xǔ Shèn] 121. 說文解字 [Shuō-wén jiě-zì]. 雒陽 [Luò-yáng] (Luoyang)

5 4 3 - Y P = 顧野王 [Gù Yěwáng] 543. 玉篇 [Yù-piān]. 建康 [Jiàn-kāng] (Nanjing)

1 9 8 8 - U E W = Károly Rédei 1988. *Uralisches etymologisches Wörterbuch* (Band I–III); 1991 (Band III Register). Budapest: Akadémiai Kiadó; Wiesbaden: Harrassowitz Verlag

2 0 0 1 - S S A = Erkki Itkonen, Ulla-Maija Kulonen 2001. *Suomen sanojen alkuperä: etymologinen sanakirja* (1/2/3) (2. painos). Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura; Kotimaisten Kielten Tutkimuskeskus

2 0 1 2 - E E S = Iris Metsmägi, Meeli Sedrik, Sven-Erik Soosaar 2012. *Eesti etimoloogiasõnaraamat*. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus

高晶一 [G ā o Jīng-yī] 2008. 汉语与北欧语言 [Hàn-yǔ yǔ Běi-Ōu yǔ-yán]. 北京 (Beijing): 中国社会科学出版社 (China Social Sciences Press)

高晶一 [G ā o Jīng-yī] 2014. 汉语与乌拉尔语言同源关系概论 [Hàn-yǔ yǔ Wū-lā-ěr yǔ-yán tóng-yuán guān-xì gài-lùn]. — 地域文化与中国语言 [Dì-yù wén-huà yǔ Zhōng-guó yǔ-yán], 张维佳主编 [Zhāng Wéi-jiā zhǔbiān], 36–90. 北京 (Beijing): 商务印书馆 (The Commercial Press)

G a o, Jingyi 2012[2014]. Huns and Xiongnu identified by Hungarian and Yeniseian shared etymologies. — *Central Asiatic Journal*, Vol. 56, pp. 41–48

G a o, Jingyi 2014. Rhyme correspondences between Sinitic and Uralic languages: On the example of the Finnish *-ala* and *-aja* rhymes. — *Linguistica Uralica*, Vol. 50.2, pp. 94–108

G a o, Jingyi 2015δ. Hiina ja soome-ugri keelte ühisest päritolust. — *Õpetajate Leht*, 2015.01.30, lk 20

G a o, Jingyi 2015s. Keelesugulus riimivastavuse näitel: Hiina ja soome-ugri keelevõrdluse uusimaid leide. — *Sirp*, 2015.03.13, lk 4

G a o, Jingyi 2017. Xia and Ket identified by Sinitic and Yeniseian shared etymologies. — *Central Asiatic Journal*, Vol. 60, 51–58